

IXIA, quæ vophonon appellatur, inter potandum aliquod ocimo simile gustu & odore redollet: vehementem linguæ inflammationem excitat: mentem mouet: omnes excrementorum exitus supprimit: strepitum cum animi deliquio ciet: ijsque intestina latrant, nec egeritur quicquam. Post uomitionem aluumque resolutam, auxilium præstat aqua, in qua absinthium maduerit, ex uino largiore, aut aceto mulso pota: rutaque; syluestris fermen, aut laferis radix. item tragorigani decoctum, cum aliquo supradictorum, aut lacte, aut resina terebinthina, aut nardo, aut castorio, aut laferpitio, quorum singuli oboli conueniunt. quin & nuces iuglandes ex uino, cum resina, castorio, & ruta trita, ita ut singula drachmæ pondus æquent. Itidem chamelææ, aut thapsiæ, aut absinthij succi ficilicus cum aqua mulsa, & acetum calidum potum.

IXIA, ut superius libro tertio retulimus, lenta, & uisci modo tenax est lacryma, quæ in chamæleonis albi radicibus agglutinata reperitur. Hæc (ut Nicander, quem Dioscorides est secutus, in alexipharmacis inquit) gustata ocimo similem saporem præbet: hausta extremum linguæ tractum exasperat, interiora adurens. quinetiâ corde suo turbatur ad insaniam usque qui sumpserit, ac linguam penitus dentibus lacerat. Porro mente attonitus redditur, aluiusque; temere ambos utrinque meatus & liquidorum, & esculentorum obdurans, quæ & intrinsecus spiritum suffocans, submurmurat, ac modico tractu uolutatur. Qui uero hoc malo angitur, ægrè magnaque difficultate respirat, adeoque uenenata illa ixiæ potio protenus excrementa eiicit ouorum similitudine. hætenus Nicander. Ceterum Mauritanii ixiæ aldabac uocant, quod proprie uiscum significat. Cuius nimirum incommodis in primis succurrunt, Auicenna teste, excitatæ uomitiones, & infusi clysteres, qui ijs maximopere auxiliantur: sed mitiores lenioresque esse oportet. Præstant deinde auxilium theriaca, & Mithridatis antidotus, ex absinthij Romani, aut santonici decocto pota. Præstant item epithemata, quæ cordis imbecillitati dicantur: quin & utriusque buglosi flores saccharo asseruati, additis margaritis, corallijs, pretiosorum lapidum fragmentis, moscho, ambaro, & alijs quæ cordi opem ferunt. Conuenit insuper rosaceum aceto admixtum, & sinepiti ubi sutura interfecat, linteis illitum. Quæ sanè remedia non modò remorantur, franguntque ueneni uim; sed omnibus etiam incommodis ab eo excitatis mirifice subueniunt. Porro cum in frequenti recentiorum medicorum usu sit albi chamæleonis radix ad arcendam pestilentiam, & ad interaneorum tineas necandas; ideo caueant qui ea utuntur, ne agglutinatam lacrymam, si qua forte fortuna inhaerit, præbeant deuorandam. quod facile cauere poterunt, si eam primum radix è terra fuerit effossa, eius corticè cultello deraserint, & uino subinde lauerint. Verum ego in radice albi chamæleonis, qui in Italia prouenit, nullam hætenus Ixiæ reperi. At tamen quidam Cretensis rei herbariæ studiosus mihi pro certo affirmauit, è carlinæ uulgò uocata radice in Creta Ixiæ ab ijs colligi, qui sagittas conficiunt, ut pennas sagittis conglutinent. Nec modò eam reperiri mihi retulit in eo carlinæ genere caule uiduo; sed etiam quandoque in altero, sed rarius. Quæ certè omnia opinionem auxerunt, ut hoc obiter dicamus, carlinas uocatas Dioscoridis esse chamæleones. Quod autè plus ueneni insit CHAMAELEONI nigro, quam albo, ut Galenus scriptum reliquit, & post ipsum Paulus, & Aëtius eius doctrinam secuti (de qua re superius libro tertio differuimus) non ita facile crediderim, cum albo tantum Ixiæ innasce scribat Dioscorides. Non ob id tamen præteribo, quin hoc loco ea referam, quæ de Chamæleonis nigri ueneno, & eius remedijs memorie prodiderunt Paulus, & Aëtius: ita enim scribunt. A chamæleonis nigri potu morsus uentris, & linguæ tumor, cum rugibus intestinorum sequitur: facies distorquetur, & uomitus spumofus, tremores, concussiones, & totius corporis concussiones, ac uocis interceptio concomitantur. Ceterum curantur ex his, quæ ad fungos sunt relata. Datur eis & thlaspios, & betæ succus, & triticæ ptisanæ cremor ex passo, absinthij dilutum, & nitrum cum aceto mulso. Vbi uero enomuerint, lac recens mulctum sepe exhibeto, & aluum cum lubricis infusus eluito, uelut est scæni græci & althææ decoctum. Præcordijs etiam somenta, ac calfactoria adhibeto.

Ixiæ uenefica natura.

Ixiæ ueneni curatio.

Chamæleonis nigri ueneni, & remedia.

CERVSSA suo colore proditur: sumpta enim, mox palatum, gingiua, lingua, & commissuræ dentium, candore quodam inficiuntur: lingultus, tussis, ac linguæ ariditatem excitat: ijs extrema frigescent, mens labat, membra torpescunt. Quibus dare conuenit aquam mulsam, aut ficuum, aut malua decoctum, aut lac calidum, aut sesamam ex uino tritam, uel lixiuiam ex sarmentis factam, amaracinum oleum, aut irinum, persicorum ossa cum hordei decocto: columbina oua cum thure, aut hordei decocto, aut prunis: aut gummi, quod ulmus plorauit: aut humor, quem ulmea folia reddiderunt, cum tepida aqua: sed tum quoque uomant. Conuenit etiam thapsiæ succus, aut scammoniæ, cum aqua mulsa potus.

CERVSSAE faciundæ rationem tradidimus superiore libro. Hæc tametsi ad ulcerum medicamenta, quæ exterius illinuntur, salubre plerumque sit medicamentum; si tamen sumatur intus in corpus, interficit, quemadmodum cætera deleteria pharmaca, de quibus iam plura retulimus. Epotæ cerussæ incōmoda pluribus notis, quam fecerit Dioscorides, eleganter carminibus reddidit in alexipharmacis Nicander, quorum carminum hæc erit paraphrasis. Cerussa per omnia spumanti adhuc lacti, cum uerno tempore, pingue & recens in mulctram emulsum fuerit, colore stigmilis

Cerussæ lethalis natura.

milis

5

Cerussæ mali
auxilia.

milis est. Porro cerussæ spuma super gingiuas adstringente uiscandit, quæ spumosi medicamenti frigore arefcunt, & contrahuntur in rugas. Lingua, & fauces asperitate languent. Vexantur ob id, qui hauserint, arida tussi, oculisq; nutantes grauitate, dum crebros ructus egerunt, non sine labefactione sui opplentur. Hinc fit, ut capite non parum turbentur: quinetiam animo suo nauseabundi præ tristi labore gemunt. At sepius in ipsa luce uanum phantasma, quod re ipsa nullum sit, cernunt. aliàs somnolenti toto corpore frigent, neq; ut antea membra, potissimum manus, et pedes, suum officium faciunt, adeo ut ni eis succurratur, eo tandem dolore lacefsiti, succumbant pereantq;. hæc tunc Nicander. Cæterum Auicennæ testimonio cerussam haurientibus alia adueniunt incommoda, nempe animi deliquium, faucium asperitas, uentriculi, & alui compunctiones, præcordiorum tensio, anbelitus difficultas, præfocatio spirituum, & albedo totius corporis: quin & urina modò nigra, modò cruenta redditur. His auxilium præstant (ut ipse, & Aëtius tradidere) scammonium ex mulsa potum, aliq; medicamenta, quæ suapte natura urinam ualenter pellunt. Post hæc clysteribus uti conueniet, ac subinde providere, ne dormiant affecti, sed uigilantes sepius euomat potò prius hydromelite, susino, & narcisino oleo admistis. Præferunt quidam uomitiones ab atriplicis, & rapi semine concitata: item clysteres ex brassicæ decocto cum oleo, absque sale: insuper theriacam ex uino, & Mithridatis antidotum, & album meracium uinum largiùs potum.

ΜΥΚΗΤΕΣ. FVNGI.

CAP. XXIII.

FVNGORVM alij genere, alij copia lædunt: omnes tamen strangulatus suspensio similes concitant. Quibus confestim succurrendum: communiter ex oleo uomere cogendi: mirificè iuuat lixiuia ex sarmentis, aut pyrastri surculis, epota cum sale, posca, & nitro. Fructus, aut folia pyrastri cum fungis decocta, strangulatem illam uim auferunt, elitataque eisdem auxiliantur. Aduersus fungos gallinacea oua cum posca proficiunt, adiecta aristolochiæ drachma: item absinthium cum uino melleque sumptum, & ex aqua potum: apiastrum ex nitro: panacis radix, & semen in uino: fex uini cremata, cum aqua: atramentum futorium ex aceto: radix, uel sinapis, aut nasturtium esu profunt.

Fungorum ue-
nena natura.

NON modò nocent in uniuersum Fungi, quòd in eorum genere aliqui habeantur lethales, & suapte natura ueneno inbuti: sed etiam quòd ex his, qui perniciosi non sunt, plus quàm uentriculi robur ferre possit, quandoq; ingeratur, ita ut tunc non malefica ui: sed copia lædant. Quippe eion natura humidum admodum, & frigidum sint, & lentore non modico scateant, superato sua quantitate corporis calore suffocant, strangulant, & deniq; interimunt, nisi citius remedijs succurratur. Cognoscuntur qui mortiferi sunt (ut superus libro quarto tradidimus) si strangantur, quòd illico uarios mutant colores, statimq; computrescant. Proinde dicebat Auicenna, in fungorum genere eos esse lethales, qui uirides, & cæsij deprehenduntur. Sed certè magnopere admirari licet, quòd tanta in hominibus inualuerit gula libido, ut eisi sciant fungos esse plerunque necis hospitium; tamen sui ipsius obliu, magno sanè apparatu eos in cibis auidijs deuoent. Verum postquam tantam cum palato fungi iniere gratiam, ut ab his abstinere homines non possint, saltem discant uelim, ut se ipsos à morte uindicent, fungos nunquam esse sumendos, nisi prius cum syluestribus pyris decocti fuerint. Quòd si syluestria pyra desiderentur, ex domesticis ea supplere poterunt, quæ cæteris austeriora habentur. in quem usum adhiberi possunt tam recentia, quàm sole siccata. Præstant idem arboris tam fo-

Fungorū præ-
paratio.

lia, quàm cortex, præsertimq; syluestris: siquidem fungorum antidotum pyra sunt. Dioscorides libro quarto præter medicamenta hæc ad fungos assignata, prætulit origani, & satyreie decoctum, gallinaccorum finium, ex aceto aut melle potum: quòd tamen (ut Philagrius explicat) album esse oportet. Sed primum medicamenti sepius enarratis eliciendus est uomitus, & subinde acria infundenda clysmata, ut extra corpus trahatur uirus. Cæterum ignorandum non est, eos incommoda afferre longè maiora, qui propria natura uenenati nascuntur. quandoquidem non modò suffocant, strangulantq; comedentes; sed etiam intestina exulcerant, uentriculum inflant, singultum, & punctiones excitant, corpori uniuerso pallorem inducunt, & urinam remorantur. Præter hæc alia uerenda, & lethifera oriuntur symptomata, nempe frigus, tremor, interceptio arteriarum, animi deliquium, perfrigidus sudor, & mors ad postremum immatura. His primum auxiliantur uomitiones omni celeritate excitatæ: quibus etiam conuenit epotus domestici raphani succus, aut deuorata ruta folia, aut origanum, aut mel. Prodest deinde mirum in modum theriaca, & Mithridatis antidotum ex acerrimo aceto pota, aut ex oxymelite, aut ex aqua uitæ uocata. quanobrem quinta es-

Fungorū ue-
nena remedia.

sentia nostra theriacalis, in his fungorū malis mirificam fert opem. Prætulit ad hæc Auicenna calida quæcunq; aromata: cuiusmodi sunt diapipericos, diacyminum, diagalanga, dyamoschum. Conciliator potandum exhibet magno iuuamento uinum optimum, in quo conferbuerit piper, offertq; subinde allium crudum deuorandum. Id quòd facit uniuersa ferè rusticorum turba, qui (ut Galenus inquit) allio theriacæ uice plerunque utuntur.

ΓΥΨΟΣ. GYPSVM.

CAP. XXIII.

LAPIDEScENS gypsum strangulationem creat. Quare eadem proferenda sunt, quæ manis fungis, auxilia: & ad hæc malux decoctum, quòd etiam olei uicem pensat: utpote cum pingue sit, euomendo lubricas uias, & faciles reddit, deradique corpora non finit. quòd ubi duratur in lapidè, gypsum efficit. Quinetiam prodest oleum ex aqua mulsa, aut ficorum decocto: & lixiuia è siculneo cinere, aut sarmentis facta, cum uino copiosiore pota: & origanum, aut thymum cum lixiuia, aut aceto, aut passio: hiq; decocto malux proluendi.

GYPSVM

GYP S V M omnibus notum, si bibatur, aut comedatur, strangulat (ut Dioscorides inquit) quod respirationis meatus ualenter adstringat, & obstruat. Meminit huius inter uenenata medicamenta Auicenna, sic inquit. Eadē sunt gypsi indicia, quæ & cerussæ, præterquam quod illud citius, & atrocius strangulat. quamobrem ijs, qui hauserint, ea conueniunt medicamenta, quæ cerussæ, & fungis opitulari diximus. Postea lubrica danda sunt, cuiusmodi est malua, alibæa, sceni græci, & lini seminis decoctum. Conciliator egelidam aquam cum butyro primum potandam iubet, & deinde uomitum excitandum, à uomitu calidam item cum melle præbet, ut iterum uomant: postremò Mithridatis antidotum uino meraco mistum, drachmarum duarum pondere. Quod si aluus ab hoc adstricta fuerit, citetur oleo, & anatis adipe chystere infusus, & illinatur uenter ricino oleo. Quin & murium stercus (ut ipse ait) ex uino potum, proprium est gypsi antidotum. Auicenna autem ultimò purgari iubet scammonio, & alijs pharmacis, quæ aluum deijciendo ad rem faciunt.

Gypsi ueneficum, eiusque remedia.

Αἷμα Ταύρου. SANGVIS TAURINVS.

CAP. XXV.

TAVRI recens iugulati sanguis epotus, spirandi difficultatem, strangulatūque concitat: faucium, tonsillarumque meatus cum neruorum distentione præcludit: lingua rubescit: dentes inficiuntur, & quædam concreti sanguinis uestigia, inter eorum commissuras restant. Quare uomitum uitabimus: sanguinis enim globi attractu illo in sublime relati, magis gulæ inculcantur. Dari ergo opus est quæ concretum sanguinem discutiant, & aluum subducunt. Grosi lacteo succo turgentibus, ex posca, & nitrum per sese, auxiliantur: nec secus coagulum omne cum aceto, & laserpitij radice, aut lasere: itidem & brassicæ semen, & è cinere ficulneo lixiuia: conyzæ folia cum pipere, & rubi succus ex aceto. aluus resoluenda. Iis qui seruantur, stercorosa, & fluida per sedem egeri confueuerunt. Stomachum, aluumque hordeacea farina ex aqua multa perungere oportet.

NEMO tauri sanguinem elam potandum exhibere potest: nam unusquisque sanæ mentis sanguinem cognoscet. quare, mea quidem sententia, fieri non potest, ut uenefici eo quenuquam decipiant: quippe nisi largius bibatur, & adhuc calens ab ipsis defluens uenis, antea quam concresecat, noxam non infert, aut leuem. Quo fit, ut eos tantum taurino sanguine interire crediderim, qui aut atra bile tentati, aut cacodæmonibus irritati, uel ut aliquod seuum mortis genus ab legibus pro suorū facinorū pœna luenda institutum effugiant, uel ut immedicabiles & grauissimos morborum cruciatus finiunt uitam pertesi (quod Plinius lib. xx. cap. xviii. fecisse ait epoto opio Licinij Cecinæ patrem ciuem Romanum) mortem sibi uoluntariam consciscunt. Proinde scite Nicander in alexipharmacis ita scriptū reliquit. Si ex insipientia quispiam atrum tauri sanguinem hauserit, mœrore adeo ingemit, ut nimio cruciatu tandem conficiatur. quando cordi appropinquans sanguis ille condensatur, ac in medio alui receptaculo in grumos coagulatur: hinc & meatus spirituum obdurantur, & halitus suffocatur impleto guttore. Atqui tractibus, & singultibus iste afflictus, crebro humi spuma coinquinatus palpitât. hæc ille. Caterum si forte fortuna euenierit, ut quis tauri sanguinem potauerit, & ad eum domestici, quibus factum constat, medicos aduocent, tunc medici ijs uti poterunt remedijs, quorum hic abunde meminit Dioscorides. Sed quoniam taurinus sanguis menstruum sanguinem mihi in mentem redegit, atq; etiam hic nobis occurrunt fel pardi, uiperæ, & canis piscis: item cerebrum felis, quem Græci elurum uocant, cerui extrema cauda, quorundam quadrupedum sudor, & malum denique improbatumque; castoreum, quæ omnia inter lethalia medicamenta annumerantur, cum hæc à Dioscoride in hoc uenenorum censu prætermissa deprehendantur, et nobis propositum sit, singulorum uires maleficæ, earumque; auxilia describere, hic locus opportunus uisus est, in quo de ijs differeremus, & nostrum institutum, quantum possimus exequeremur. Sanguis itaq; **MENSTRUUS** mulierū, præsertimque; biliosarum, & facile rixantium potus, adeo bibentes effascinat, & inficit, ut lucnaticos & amentes efficiat. Id autem detestabilis facinoris quandoque perpetrant maleficæ ueneficæque; mulieres cacodæmonibus ductæ ipsum exhibendo proprijs maritis, uel alijs, quos odio prosequuntur. Huius tamen noxæ succurritur contritis margaritis drachmæ pondere ex melissophylli aqua potis: auxiliatur & tepidæ balneum. Confert ad hæc (ut Conciliator inquit, si tamen id absq; diuinæ legis iniuria fieri possit) ut affecti hilari frequentique; mulierum consortio lætentur, cum eisq; coëant, præcipue cum iuuenibus, quæ raro nuptias celebrent. Prodest & theriaca drachmæ pondere ex sumariæ aqua quotidie pota. Profunt & uiperæ pastilli scrupuli pondere, additis tum margaritis, tum theriaca eodem pondere. Epoto autem **PARDI** felle excitatur uomitus, ceu aloës amarore, os & nares

Sanguinis tauri uenenata natura.

INFICIENS: post uomitum uniuersum corpus flauescit, ictericorum modo: postremò ea omnia consequuntur incommoda, quæ ab assumpto napello, & à uiperarum morsibus eueniunt, cum tam seuum lethiferumque; sit, ut tribus tantum horis potantes perimat. quod si hoc temporis spatium non interficit, prorsus desperandum non fuerit. Expugnatur primum uomitionibus illico excitatis, subinde ijs utiq; antidotis, quæ napello, uel uiperæ morsu infectis opulantur. Auicenna huic ueneno peculiarem conficit theriacam ex Lemniæ terræ, & lauri baccharum, singulorum drachma una: capreoli coaguli drachmis quatuor: myrrhæ, & rutæ seminis, cuiusq; semidrachma. quæ omnia melle excipit. Hanc iuglandis quantitate exhibet, excitatis deinde uomitionibus, ductisque; demum laborantibus in calidæ aquæ balneum, cui inferbuerint odorata medicamenta. Sed **VIPERÆ** fel adeo perniciosum existit, ut statim animi deliquium adferat: quare rarissime antidotis succurri potest, quod nullum detur ea præparandi spatium. Veruntamen si quid est, quod tam breui temporis momento quicquam opis ferat, id erit quam celerrime excitatus uomitus, epoto prius cocto butyro, igne colliquo: quo uomitiones iterum, atq; iterum mouere oportet. Post uomitus nihil salubrius, quam theriaca, & Mithridatis antidotum, moschus, ambarum, & eorum composita medicamenta, quæ dicitur moschum,

Sanguinis menstrui uenenu, eiusque cura.

PARDI felle excitatur uomitus, ceu aloës amarore, os & nares inficiens: post uomitum uniuersum corpus flauescit, ictericorum modo: postremò ea omnia consequuntur incommoda, quæ ab assumpto napello, & à uiperarum morsibus eueniunt, cum tam seuum lethiferumque; sit, ut tribus tantum horis potantes perimat. quod si hoc temporis spatium non interficit, prorsus desperandum non fuerit. Expugnatur primum uomitionibus illico excitatis, subinde ijs utiq; antidotis, quæ napello, uel uiperæ morsu infectis opulantur. Auicenna huic ueneno peculiarem conficit theriacam ex Lemniæ terræ, & lauri baccharum, singulorum drachma una: capreoli coaguli drachmis quatuor: myrrhæ, & rutæ seminis, cuiusq; semidrachma. quæ omnia melle excipit. Hanc iuglandis quantitate exhibet, excitatis deinde uomitionibus, ductisque; demum laborantibus in calidæ aquæ balneum, cui inferbuerint odorata medicamenta. Sed **VIPERÆ** fel adeo perniciosum existit, ut statim animi deliquium adferat: quare rarissime antidotis succurri potest, quod nullum detur ea præparandi spatium. Veruntamen si quid est, quod tam breui temporis momento quicquam opis ferat, id erit quam celerrime excitatus uomitus, epoto prius cocto butyro, igne colliquo: quo uomitiones iterum, atq; iterum mouere oportet. Post uomitus nihil salubrius, quam theriaca, & Mithridatis antidotum, moschus, ambarum, & eorum composita medicamenta, quæ dicitur moschum,

Pardi fellis uenenum, eiusque remedia.

Viperæ fellis uenefica uis, & auxilia.

Canis piscis
felis uenenū,
& cura.

Felis cerebri
maleficiū, &
remedia.

Cauda cerui
uenenum, &
eius curatio.

Sudoris ani-
malii virus,
& remedia.

Castorei viri-
lita uis, & cu-
ratio.

moschum, & diambarum appellantur. Vbi autem animi deliquia perseverant, & corporis uniuersa angustia, ninum quidem offerendum est, aut capporum, & gallinarum carniū succus ex aqua feruentis balneo in uase uitreo distilla- tus. Huic equidem noxae crediderim magnificè aduersari oleum nostrum de scorpionibus, cuius componendi ratio- nem tradidimus in huius libri præfationis commentatione: itidem & quintam essentiam nostram, quod ictu oculi suis perquam tenuissimis partibus in totum deferatur corpus. Porro fel, quod à CANE pisce eximitur, lethiferum est, quippe quod potum, uel esitatum lentis tantum quantitate, septenis diebus interficiat. Curantur tamen qui hausa- rint, epoto bubulo butyro cum gentianæ radice, cinnamomo, & leporis coagulo. Prodest & corpus uniuersum odo- ratis oleis illinire, & uictu tenuissimo uti. Ceterum qui FELIS CEREBRUM in cibis ederint, cerebris affi- ciuntur uertiginibus, fiuntq; subinde stolidi, & amentes. Quibus etsi subuentri possit, id tamen non nisi temporis tra- ctu, & admodum difficulter fieri potest. His danda est Lemnia sphaeragis, & uomitiones inde sunt excitandæ, fieriq; id oportet ter, aut quater in mense. Præstat item auxilium, si quotidie mane sumant ægri diamoschi confectioem, tri- bus uel quatuor horis ante cibum. Quinimo moschus per sese sufficienter auxiliatur: namq; ut quidam tradiderunt, moschus tantum huiusce cerebri proprium est antidotum, si dimidij scrupuli pondere ex uino bibatur. Sed illud non est ignorandum, quod non modo Felis deuorato eorum cerebro homines inficere possunt; sed pilis quoq; respiratione, & oculorum intuitu. Nam etsi pili omnes imprudenter in cibis sumpti, præficare possint, anhelitus meatus obstruen- tes; tamen felium priuatim exitiales censentur. Eorum præterea spiritus tabifico quodam ueneno infectu deprehen- ditur. Etenim noui ego quosdam, qui cum felibus adeo delectarentur, ut nunquam sine ipsis dormitum peterent, attra- ctio inde diutius aeris uehiculo eorum spiritu, in tabem, & marasimum incidere. quibus postremo confecti diem suum obierunt. Nec diu est, quod in quodam monachorum cœnobio uniuersa perijt familia, magno felium numero, & con- tubernio. Lædunt item suo (ut diximus) oculorum intuitu, adeo ut quidam reperiantur, qui his uisus, aut auditus, pa- uore quodam illico capiuntur, terreanturq; maxime, quod non modo ex eorum ueneno provenire existimauerim; sed etiam propria eorum natura, qui eos uel intuentur, uel audiunt. quandoquidem ij sua natura talem à cœlo qualitatē influxam habent, quæ nunquam ad propriam mouetur actionem, nisi obijciatur id, quod natura sibi contrarium fue- rit. Horum plures in Germania duntaxat uidimus, & quosdam ex ea natione Goritiæ commorantes. Quod autem uerum sit id aliunde euenire non posse, quæ à congenita qualitate, quæ paucis admodum inest, aperte sanè ostende- runt eorum aliqui. Quippe cum huius gentis quidam hyemis tempore in hypocaustum nobiscum cœnaturus intras- set, quod plurium amicorum sodalitas conuenerat, mulier quædam huius uiri naturæ conscia, ne is, uiso felis catulo, quem educauerant, iratus discederet, illum in arcula quadam eodem in cœnaculo cœcluserat. Sed quamuis nec uidisset ille, nec audisset catulum, cum pauco post tempore aerem felis halitu infectum inspirasset, irritata statim ea tempera- menti qualitate felium inimica, emisso sudore, pallida admodum facie, omnibus sanè admirantibus, tremebundus con- clamare cepit, hic aliquo in angulo latet felis. His autem eadem opem ferre putauerim, quæ cerebrum comedenti- bus remedio esse diximus. Inuenitur etiānum in CAUDA CERUI extremis partibus porraceus quidam, humor felleæ bili admodum similis, qui si fortè deuoretur, præsentancum est uenenum. Adfert enim illico intolerabiles angustias, animi deliquia, & omnia tandem symptomata, quæ epotum napellum consequuntur. Succurritur his, ut cæteris, primū uomitionibus, epoto butyro excitatis. Postea dandus smaragdi puluis ex uino dimidij scrupuli pon- dere. Quin & pistacia profunt, & ponticæ nuces in cibis largius sumptæ. Ad hæc uniuersum corpus inungi præ- stat, oleo è citri semine expresso. Item theriaca proficit ex uino pota duarum drachmarum pondere. Magna quoq; infert incommoda quadrupedum quorundam SUDOR, præsertim equi, asini, & muli, quamuis etiam cæterorum sit malus. Is igitur potus uiridem tumidamq; reddit faciem: sudorem fetidum in uniuersum excitat corpus, præsertim sub alis. Perturbat præterea tum uentriculum, tum aluum uniuersam, genitis excitatisq; flatibus in intestinis. Quod si bibatur ex uino, delirium facit. His tepidam largius præbendam scribunt, ut concitato inde uomitu puluerulentus sudor reijciatur. Post uomitū confert uinum cum rosacco potum: item rhabarbarum semidrachmæ pondere sumptū, addito fossitij salis momento. tametsi propria huiusce sudoris antidotus ea sit theriaca (ut Auicenna est auctor) quæ ex Lemnia sphaeragide, & lauri baccis conficitur, cuius componendæ rationem paulo superius retulimus, de Pardisile differentes. Venenosum æquè ac lethiferum aiunt esse etiam CASTOREVM, quod iam putredine nigredinem contraxit, uel illud potius, quod è Ponto fuerit allatum. Hoc enim (ut Strabo inquit) uenensum est propria sui na- tura. Animaduertant igitur tum seplastarij, tum medici, cum plurimi usus sit medicamentum, ne malum exhibentes castoreum, aliquem interimant. Quandoquidem non modo furore aguntur, qui hoc medicamentum hauserint; sed ca- tiam intumescens linguā exerunt, atq; tam sæua febre corripiuntur, ut uno tantum serè die intereant. Aduersus hoc uenenum mirum in modum iuuant uomitiones, quas toties butyro, & hydromelite epotis citare conuenit, quod nullum ea, quæ reijciuntur, castorei odorem referant. Post uomitiones conducit diamuro non potum, aut limonum, aut citrei mali succus saccharo admistus. Verum peculiariter huiusce castorei antidotum est coriandri semen tostum, dra- chmarum duarum pondere sumptum.

Γάλα ἐμψυτιασθέν. LAC INTVS COAGVLATVM.
CAP. XXVI.

Eos, qui coagulatum lac hauserunt, frequens illico strangulatio inuadit, quod in globulos quosdam lac coalescat. Quibus iuuandis pro antidoto, coagulum ex aceto damus, & bibere sæpius cogimus. Damus & calaminthæ folia arida, item succum: aut laserpitij radicem, aut laser cum posca: thymumque ex uino, & cum luto suo lixiuiam. Sed nulla falsilago obijciatur: quoniam magis lac

lac coiret, & in caseum densaretur. Neque illos vomere conuenit: siquidem concretum lac sese in gula angustias insinuans, strangulat,

CREDIDERE quidam Dioscoridis interpretes, authorem hoc in loco de eo coagulato lacte differere, quo frequenter in cibis utimur. E' quorum numero fuisse Ruellius, & Manardus Ferrariensis ea epistola, in qua uniuersam Marcelli interpretationem corrigit. Sed ij alioqui uiri eruditissimi, in hoc haud dubie falluntur, meo iudicio. Siquidem lac ea ratione coagulatum, nutrit, non autem strangulat, ut omnes in uniuersum homines testari possunt, sed praesertim ij qui in montibus degunt, cum Maio, & Iunio mensibus huiuscemodi lactis plurimum deuorent. Ideo nil aliud nobis asserendum esse putauerim, quam quod de eo tantum lacte intellexerit Dioscorides, quod cum admisto coagulo bibitur, antequam coalescat, ita ut intus, non extra coagulatum sit. Quo factum est, ut in hoc a Ruellij interpretatione in aliam descuerimus & hic, & in huius libri praefatione prope calcem. Magis enim Dioscoridis sententiam exprimi censemus, si lac intus coagulatum, uel (ut Marcellus) lac cui coagulum admistum sit, uertantur uerba illa γάλα ἐμπυτιασθέν. Nam quod iam coagulatum est, non magno labore coquitur, ac digeritur, transiitque in nutrimentum. Illud uero, quod ubi coagulum ei admistum sit, subinde hauritur, priusquam coalescat, cum aliquantisper in uentriculo resederit, ut admisti coaguli illico inibi concreuit, fitque concoctrici facultati adeo contumax, ut superato caloris robore strangulet, non secus ac taurinus sanguis. Proinde asserit Dioscorides, tauri sanguinem minime suffocare, nisi recens calidusque: e' ingulati tauri uenis defluxus bibatur, antequam concreuit. quandoquidem is non enecat aliqua propria ueneni facultate, sed concretionem tantum, quam in uentriculo consequitur. Id quod euidentissimum est in epoto lacte, cui admistum sit coagulum: aut in eo quoque, quod sine coagulo bibitur, & per se alijs de causis in uentriculo coalescit. Euenit enim quandoque hoc, cum lac bibitum crassius fuerit, & uentriculi, & iecoris temperatura calida, & sicca nimis. Nam ingens horum uiscerum tum caliditas, tum siccitas, consumpta breui lactis humiditate, reliquum, quod crassum est, facile cogit, & coarscit. Quinetiam illud idem ingenti fit frigiditate: nimirum expresso ab ea, quod tenuium est partium, reliquum, crassioris substantiae facile congelascit, haud secus quam de glacie, & nix fieri libro quarto meteororum tradidit Aristoteles. Quamobrem est Galeni consilium libro tertio de alimentorum facultatibus, ut nemo lac potaturus ipsum bibat, nisi mellis, aut salis tantillum prius admisceat, ne in uentriculo concreuit. Sed non propterea mirari licet, quod Dioscorides scripserit, lac concretum in uentriculo habentibus nihil salis salisue esse offerendum. Quippe quemadmodum coagulum primo lac coagulat, contrariumque; deinde efficit, si iam concreto lacti superaspergatur; ita sal prius lacti commistum, id concreuit prohibet, mox contrarium effectum praebet, si iam concreto aspergatur. recens enim casus sale respersus, illico duritiem contrahit. Sed iam ad curationem accedamus. Eadem autem erit lactis in uentriculo coagulati curandi ratio, quae sanguinis tauri, quando ijs tantum sit utendum medicamentis, quae suapte natura concreta liquant, & discutunt. Qua in re auxiliu praestant ipsa coagula, acetum, praesertimque; scillinum, lixiuium, & ea omnia, quae incidunt, & disgregant. Porro illud non praetereundum esse arbitror, quod ubi in hoc capite legitur γάλα τὴν πλωποικίαν κοίαν, id est, & figlinam lixiuiam, non ut uertit Ruellius, & cum luto suo lixiuiam, Gesnerus in primo suo de animalibus tomo, de tauro agens, legendum rectius putat γάλα τὴν πλωποικίαν κοίαν, hoc est, & pilopaeorum lixiuiam: reprehenditque; in hoc Cornarium, quod putauerit figulos ad lutum lauandum sibi lixiuiam conficere. Sed mihi, ut ingenue dicam, magis placet Gesneri, quam Cornarij opinio. siquidem cum figlinum lutum nunquam lixiuia lauari aut parari audiuerim, uiderim, aut legerim, ueritati consonum non uidetur, ut de figlina lixiuia intellexerit Dioscorides: sed de ea potius, quae ad lanam expurgandam, ut infecturae magis idonea reddatur, utuntur pilopaei, hi sunt, qui pileos conficiunt. Eorum namque lixiuia, quod e' combusta uini faece plerumque; fiat, ea quae ad caput capillosque; abluendos communiter paratur, acrior, fortiorque; efficitur: & proinde ad lac dissolueundum in uentriculo coagulatum, est longe ualentior. Error praeterea facilis esse potuit librarij, ex unius duntaxat literae uariatione, & pro i scribentium. πλωός enim per i scriptum, lutum significat, unde πλωποικίαν, & πλωποικίαν aliqui figulinam interpretantur: πλωποικίαν autem per i, artifex est, qui pileos ex lana conficit. Hac itaque; ratione putandum fuerit, πλωποικίαν, non autem πλωποικίαν in Dioscoride hoc loco esse legendum. Ceterum Fuchsius in suis doctissimis annotationibus in Nicolaeum Myrepsicum ea sectione, in qua de unguentis tractat, capite xxviii. nil aliud hanc lixiuiam esse putat, quam aquam quae lutum lauerit, uel per lutum transierit, non autem cum cinere, & calce factam. Sed cum figlinum lutum potius adstringat, contrahatque; quam laxet, ac digerat, nesciuerim profecto, qua ratione is eam lixiuiam e' tali luto confectam, ijs potandam daret, quibus lac in uentriculo concreuisset.

Lactis coagulati confederatio. Quorundam interpretu error.

Lactis in uentriculo coagulati curatio. Dioscoridis lectio castigata.

Λιθίγγυρος. ARGENTI SPUMA.

CAP. XXVII.

SPUMA argenti pota, stomacho, uentri, & interaneis grauitatem cum magnis torminibus adfert, & nonnunquam pondere suo intestina vulnerat, urinamque; supprimit: corpus intumet, plumbeamque; deformitatem concipit. Quibus subuenit secundum uomitionem, potum syluestris homini semen, myrrhae drachma octo, absinthium, hyssopum, apij semen, aut piper, aut ligustri flos ex uino: aridum palumbis fimum, cum nardo & uino.

POTA argenti spuma, cuius historiam libro quinto tradidimus, lethifera (ut Dioscorides inquit) adfert incommoda. Sed praeter haec, Actio, & Auicenna auctoribus, alia etiam eueniunt mala, nempe compaginum, & articularum incendium, seu ardor: alui suppressio, quanuis quandoque ex accidenti aluus ipsa deiciatur: sermo item praepeditur,

Spuma argenti mala.

peditur, & sedis intestinum prominat: postremo inualefcente malo egri suffocati moriantur. Nicandro uero in alexipharmacis authore, ijs qui argenti spumam sumpserint, alui molestia accedit: quin & status sese reuolutes per mediam uentrem, & iuxta umbilicum murmurant, instar torminum curatu difficiliorum, quæ hominem affligant duris cum cruciatibus impetentes. Nec iam urinae eijciende patet exitus: membra torius passim corporis ardent, plumbæque iam plumbeum, seu liuidum colorem induerunt. hæc ille. Ceterum illud animaduertendum est, quod ubi in hoc capite legitur, dandam esse myrrham octo drachmarum pondere, non deest suspicio, quin ea lectio sit deprauata, quod hæc myrrha nimia uideatur esse quantitas. Auget suspicionem Nicander, qui duos tantum myrrhæ obolos exhibet, totidem exhibet Aëtius, Auicenna uero tres drachmas non excedit. Curatio in uniuersum fit citatis primium uomitionibus, & infusis deinde clysmatibus (ut Conciliator tradit) ex hydromelite, gallinarum, & anatum adipe. Post hæc prodest amygdalinum oleum potum è dulcibus nucibus expressum. Conferunt item caricæ in cibis sumptæ: præterea uentriculum apij succo, & aluum butyro illinire utile est. Proprium uero huiusce ueneni antidotum (ut idem ait) est lathyris semen duarum drachmarum pondere potum. Veruntamen cum hoc facultatis admodum deiectionis sit medicamentum, drachmam ego non excederem. Eadem quoque infert mala PLUMBIS COBIS tenuissime contrita, & iisdem pariter curatur medicamentis. Siquidem argenti spuma nil aliud est, quam plumbi argenti, aut æris recremento commistum. Nec deleteria ui uacant (ut author est Auicenna) FERRI tum scobis, tum squama, tum recrementum. tametsi omnia hæc prius diutius aceto macerata nulla prorsus molestia in medicum ueniant usum denaturque: potanda dysentericis, mulieribus uteri defluxione tentatis, & in eiegmate ad lienis infarctus, itemque ad enterocelas. Sed de his uel non infranatis, uel plusquam par sit sumptis, fortasse intelligit Auicenna. Itaque excitatur ab his intestinorum cruciatus, oris & lingue scabrities, astuatio uniuersi corporis, capitis dolor, marasmus, & membrorum omnium arefactio. Succurritur noxæ potu lactis recenter mulsi, ac subinde datis alui ualenter soluentibus medicamentis. secundum quæ butyrum tandiu potandum dare oportet, donec intestinorum dolores amoueantur. Hæc dum fiunt, perfundatur eorum caput oleo rosaceo, uiolaceo, & è nymphææ floribus parato. Tollitur deinde adueniens marasmi intemperies, & corporis uniuersi arefactio, demersis in balneo laborantibus, in quo testudines, ranæ, & maluæ folia infirbuerint: quinetiam clysteribus ex pedum hedorum iure, aut althææ radicum decocto: item butyro largius in cibis sumpto, & epotis pinguium carniuum iuribus. Sed (ut idem Auicenna scribit) proprium huiusce ferrei pharmaci antidotum, est lapis magnes drachmæ pondere potus, ex mercurialis, uel betæ succo. Veruntamen hoc haudquaquam fieri posse uidetur absque manifesto sumentium discrimine. quãdoquidem etsi magnes suapte natura ferrium trahat; non tamen affirmauerim, quod hanc ob causam eius quoque destruat facultates, & impediatur noxam, sed potius quod eam augeat crediderim. Quippe cum is ferrum ad se traxerit, id sine diutius in uentriculo retinebit, ex quo noxa fouebitur. Adde præterea, quod cum & ipse MAGNES deleterius sit facultatis, adeo ut eos, qui hauserint, lunaticos, & melancholicos efficiat, eum haudquaquam ore sumendum esse duxerim. His itaque, qui Magnetem sumpserint, commendant quidam auri tenuissimam scobem ex uino potam, & smaragdorum ramenta eodem pondere. Laudant etiam clysteres ex lacte, & dulcium amygdalarum oleo infusos. Sed cæteris præferunt smaragdum ter nouem diebus potum, tribus semper intermissis diebus. Lethifera & non parum formidanda est etiam AERIS SQUAMAE uis. Ea siquidem pota, intolerabiles alui defluxiones mouet, aut noxias uomitiones concitat, obortis inde molestissimis alui, & uentriculi punctationibus. His auxiliantur citatæ primium uomitiones: deinde egri in balneum mittendi sunt, in quo hircorum conferbuerint capita, aut ingens cochlearum numerus. Prodest & menthe succus potui datus: insuper aluum, & uentriculum calido rosaceo perungere expedit. Verum ad hoc præ cæteris polulent acori radices trium drachmarum pondere potæ, aut earum succi tantundem. Sed nobis acori succum dare perdifficile fuerit, cum legitimum in nostris non proueniat regionibus, nec nisi siccum asferatur. Lituani tamen, & Tartari eo abundant, ut superius libro primo prodidimus.

Spumæ argenti curatio.

Plumbi scobis noxa, & curatio.

Ferri scobis, squama, & recrementi noxa, & cura.

Magnetis uenefica uis, & auxilia.

Squamæ æris lethifera uis, & remedia.

Argenti uiui pernicialis natura.

argenti uiui

Υδργυρος. ARGENTVM VIVVM.

CAP. XXVIII.

ARGENTVM uiuum potum eadem quæ spuma argenti infert, eidemque utendum auxilijs. Lac copiosè potum auxiliari constat: sed postea euomant, qui hauserunt.

VERAM omnino & exquisitam argenti uiui cognitionem non habuisse Dioscoridem & Galenum, illud maximo indicio esse uidetur, quod hic paucis, ille uero perplexè eius historiam, & facultates tractauerit. Hoc, ut in præfationis huiusce uoluminis commentario tradidimus, interimit, si largius bibatur, excessu summè frigido & humido. Putrefacit enim hoc suo exuperante temperamento innatum cordis humorem, ac subinde congelat sanguinem, uitales spiritus, & ipsam denique cordis substantiam. quandoquidem id medicis experientia compertum est, ut Conciliator testatur reliquit. Nam cum seplasiarius quidam ardentissima febre correptus, siti intolerabili uexaretur, & delirio oberrans in pharmacopolium descendisset, ut aliquid ad potandum inueniret, fortè fortuna in argenti uiui uas incidit, multumque ex eo potauit, aquæ fortasse uice: postea statim in suum cubiculum se recepit, ubi paucis post horis congelatus interiit. At cum eius domestici sub cadauere magnam argenti uiui quantitatem inuenissent, iam per sedem egressi, aduocarunt medicos, ut eius rei, quam miraculum existimabant, diligenter causam inuestigarent. Ii statim ex pharmacopolio argenti uiui uas adferri iusserunt, quod ubi ferè uacuum reperissent, rem uti se habuerat deprehenderunt: auxitque fidem, quod euiscerato homine, adhuc argenti uiui libram in eius uentriculo inuenerunt: quin & sanguinem circa cor concretum. Quo argumento palàm fit, magno admodum recessu frigidum esse argentum uiuum. Verum enim uero in eius curatione illud inquirendum est, an purum sit quod potum fuerit, an salua alioue liquore extinctum, aut

aut acerrima aqua, qua chymistæ utuntur, aut per se tantum præcipitatum, aut unâ cum arsenico, uel chalcantio sublimatum. cum enim aliud alio perniciosius habeatur, proprium quodlibet exigit remedium. Pernicialius est sublimatum: secundum hoc præcipitatum: proximè sequitur quod salua, aut aliquo liquore fuerit extinctum: minus uerò cæteris nocet, quod purum, uiuuiusq; fuerit: utpote cum fluidum admodum sit, & ponderosum, non difficulter clysteribus extrahitur. Id quod cæteris generibus non euenit, quæ cum uentriculo inhaerent, illum facile erodunt, & exulcerant. Argento uiuo puro, aut extincto, aut præcipitato epotis, eadem consequuntur symptomata, quæ argenti spuma pota infert, sed cum magno anhelitus fectore, quem & respiciunt, qui Gallica lue affecti eo illinuntur. Quod maximum præbet indicium, quod sua exuperante humiditate, omnes humores, qui uentriculo alijsq; circumstantibus partibus hæserint, computrescere faciat. Cæterum epoto sublimato, illico lingua, & fauces non aliter exasperantur, quam si quis immaturorum sorborum succum haussisset. Quod sanè incòmodum nullo lenientium gargarizatu, nisi difficile, & longo tempore tolli potest. Id enim quàm primum in uentriculum descenderit, ei pertinaciter inhaeret. quare statim erodit, & exulcerat: tum inextinguibilem sitim excitat, & inexplicabilem angustiam inducit. His succedit linguae tumor, animi deliquium, urinae suppressio, anhelitus difficultas, & uentriculi, & intestinorum tormina, tam uehementi erosione, ut nisi confestim succurratur, pereant affecti, erosio, perforatisq; uentriculo, & intestinis. Purum curatur (ut Dioscorides, Aëcius, & Paulus memorie prodiderunt) auxilijs, quibus argenti spuma: nam nisi copiosius ebibatur, non interficit, quod ob sui tum pondus, tum fluxilem substantiam facile per inferna secedat, nulla in uentriculo, & intestinis protrahenda mora. Ex quo nil mirum, quod scripserit Auicenna, non deesse qui bibant argentum uiuum, & nullam inde sentiant noxam, quod facile labatur è corpore, diuino modo qui hauserint, continuè huc atq; illuc deambulent. Goritienses mulieres egrè parturientibus ultimo remedio, argentum uiuum potandum præbent, scrupuli pondere. Nec desunt qui ad interimendas alui tineas, pueris etiam propinent, ad duorum granorum milij quantitatem, citra nullam molestiam. In aliorum autem curatione alia requiruntur remedia, nempe clysteres, uomitiones, pingua in potu sumpta: & ut in uniuersum dicam, his opem ferunt omnia medicamenta, quæ uenenis erodentibus conueniunt, quorû latius superius meminimus in cantharidum curatione, ad quâ breuitatis studio lectorem reuicimus: namq; ijs efficaciora non plura hæcenus nobis comperta sunt. Nec alijs utendû est remedijs, ubi quis cinnabarin sumpisset.

Argenti uiui sumpti curatio.

Τίτανος, σάνδαρχη, & αργεννίδιον. CALX, SANDARACHA, AVRIPIGMENTVM. CAP. XXIX.

30 CALX, sandaracha, & auripigmentum, pota aluum, & intestina cum uehementi erosione ex-cruciant. Præbenda cuncta, quæ suo admittu illorum acrimoniam hebetant, ac soluunt, & facilem lubricamque aluum reddunt, cuiusmodi ibisci, & malux succus est: natura enim utriusque perlubrica. Dandum decoctum seminis lini, vel semen tragi herbæ, vel oryzae, lacque cum aqua mulsâ copiosum, iura pingui, & boni fucci.

4 NON modò Calx, Sandaracha, & Auripigmentum, quorum historiam superiore libro tradidimus, hausta uehementissimos uentriculi, & intestinorum cruciatus, & erosiones excitant, ut Dioscorides inquit; sed etiam sitim inexplabilem, faucium, & gulae asperitatem, tussim, spirandi difficultatem, urinae suppressionem, & dysenteriam. Cæterum hæc omnia adiuuantur (ut scite docet Dioscorides) pinguibus acrimoniam obtundentibus, & potionibus lenientibus, aluumq; lubricam reddentibus, tum etiam cremoribus, atq; seminum quorundam spissamentis, ut in cantharidii curatione latius, diffusiusq; prodidimus, quando quidem medicamentorum omnium erodentium curatio à cantharidii curatione non differt: neq; ijs sanè ualentiora nobis sese offerunt remedia. Quare ex eo loco illa medicamenta petenda erunt ijs, quibus usui futura sunt. Eisdem quoq; effectus malos, & noxios præbent ARSENICVM sublimatum, Aerugo, & quod officinæ Risagallum appellant: quin & Saponis lixiuum, quod uulgò uocant Itali la mæstra, & Aqua ea omnium acerrima, qua aurifices, ac chymistæ aurum ab argento separant. Sed aquæ huius, & lixiuij difficilis est cura, quod illico in totum diffundantur corpus. Vniuersalis tamen curandi ratio eadem erit, quæ calcis, & auripigmenti: tametsi alterum altero sit uehementius, & erodentius. Qui autem priuatim Arsenicum sublimatum hauserunt, eos frequenter uomere oportet, potu semper prius butyro, aut per se tantum, aut addito rapi seminis decocto. Profunt his & clysteres ex pingui iure, aut ptisanæ alicuè cremore, aut spissamentis ex psyllij, maluæ, & cydoniorum semine factis. Auxiliatur amygdalinum oleum, & ius pinguium gallinarum in cibis sumptum. In præstantissimum uerò antidotum censetur fossile crystallum, in tenuissimum puluerem contritum drachmæ pondere, ex dulci amygdalino oleo potum. Porro AERUGO, præter alia eius mala antè dicta, adeò spirandi meatus occludit, ut magno impetu suffocet affectos. Succurritur noxæ crebris cum butyro, & calida excitatis uomitionibus, ut in arsenico, & infusis subinde clysteribus ex asinino lacte, & dulci amygdalino oleo. Prodest & Lemnia sphaeragis drachmæ pondere ex uino albo pota. Præstat item in olei balneum laborantes ad uentriculum usq; demittere. Sed proprium huiusce pharmaci antidotum (ut ait Conciliator) est, ut qui hauserint, bibant ex uino corallia rubra in tenuem puluerem contrita senorum scrupulorum pondere. Cæterum RISAGALLO uulgò dicto, quod quidam Realgal appellant, cum maximè extremeq; sicet, & neruos contrahat, non alia conuenit curatio, quam quæ argento uiuo, & arsenico sublimatis, & ærugini adhibetur. quanquam priuatim non obscure iuuat uniuersum corpus dulci amygdalino illinire, & uioleaceo iulapio, & ptisana hordeacea sitim extinguere. Proficit & pinorum nucleorum oleum, aut è magnis nucibus, quæ ex India aduehantur, expressum, semilibræ pondere potum. In summa ea omnia efficaciter adhibentur, quæ cantharidibus conferre diximus.

Calcis, sandarache, & auripigmenti uenefica uis, & curatio.

Arsenici sublimati, & aliorum quorundam uenenum.

Arsenici sublimati curatio.

Aeruginis ueneni remedia.

Risagalli curatio.

R r Λαγώς

QVI leporem marinum biberunt, piscium uirus olent: procedente tempore, alius dolore afficitur, & vrina sistitur: et si quando eam reddere contingat, purpureum colorem referet. omne piscis genus auersantur, & odio habent: fœtido, ac graui sudore manant: biliosus vomitus, interdum sanguini promiscuus, subsequitur. His dandum lac asininum, vel passum continuè, aut radicis maluæ foliorumque decoctum, aut trita cyclamini radix cum vino, aut ueratri nigri, aut scammonij succi drachma, cum aqua mulsâ, punicique mali acinis. Cedria contrita cum vino efficax est: anserinus sanguis, ut tepebit, potus. Sed cum pisces omnes respuant, aspernenturque, solis fluuiatilibus cancris vesci possunt, bibuntque eos admisto vino, adiuti que ab his percoquunt. cumque appetere & comesse pisces cœperint, suæ salutis indicium habent.

Leporis mari
ni veneni si-
gna.

DIXIMVS de Lepore marino libro secundo, de quo ita scribit Nicander in alexipharmacis. Sin marini leporis male perdentis potionem deprehenderit, perniciem afferentem, odorem eius senties, qualis est squamarum, & piscium purgantem. Porro gustus, & sapor eius piscosus est, qualis putrefactorum piscium esse solet: uel cum nondum ablutorum squamæ polluant corpus. Sequitur huiusce potionem uiridis fellis suffusio, cum obtenebratione uisus: & caro paulatim in homine contabescit. Accedit his ciborum omnium abominatio, malus habitus, & talorum ardor: oculi in concauum occultantur, & genæ ac maxillæ florido colore rubent. Vrina ægerrimè redditur: quæ tametsi reddatur, purpurea apparet, & plus æquo sanguinea. Ad hæc si pisces ægris offerantur, eos illico nauseabundi exerantur. hæc ille. Cui subscribunt Aëtius, & Auicenna, qui præter relata indicia, alia adhuc lepori marino epoto assignant, his uerbis. Marinus lepus adeo icterum inducit, ut totius corporis habitus croceo admodum colore inficiatur. Postea facies liuens intumescit, pedum plantæ incenduntur, adest spirandi difficultas, pectoris & pulmonis angustia, rufescuntque oculi. Dehinc tussis emergit sicca, spūtus cruentus, renum dolor, uiriliumque inflammatio, adeo ut perpauca euadant, qui non labantur in tabem. Quare Galenus libro de theriaca ad Pisonem, proprium marini leporis esse ait, ut pulmonem exulceret, & erodat. Succurritur noxæ (ut Dioscorides inquit) asinino lacte ex passo poto, & maluæ decocto. Neque id aliam ob causam, ut Aëtius declarat, quam ad eliciendum uomitum, & ueneni acuitatem retundendam, quemadmodum elleborum, cyclaminum, & scammonium exhibet, partim ad citandas uomitiones, partim ad aluum deiciendam. Cetera uero, ut incommodis subueniatur, quæ internis infert particulis. Præfertur quibusdam aduersus hoc malum humanus sanguis calens è uenis potus: humanum item lac, ab ipsis uberibus exudum, & uulpis caro inassata: quin & theriaca diatesseferon tribus diebus pota.

Φρύνος, καὶ βατραχος ἑλειος. RVBETA, ET PALVSTRIS RANA.
CAP. XXXI.

RVBETA, aut rana palustris assumpta tumores ciet: pallor corpus vehementer decolorat, ut planè buxeum spectetur: spirandi difficultas torquet: & grauis halitus oris, singultusque, inuita interdum genituræ profusio consequitur. Adiuuantur secundum uomitionem multo meri potu, & arundinis radicis binis drachmis, aut cyperi totidem. Breuiter, cogendi sunt, ut vehementi ambulationi & cur sui se credant, ob torporem, quo corripuntur. quinetiam quotidie lauandi sunt.

Rubetæ, palu-
strisque ranæ
venenum.

RVBETAE Ranæ, quam quidam bufonem uocant, diuersa reperiuntur genera. Terrestris tamen, quæ Græcis phrynos dicitur, Latinis uero rubetæ, quod in frutetis & sepibus inter rubos degat, nocentior, magisque lethifera est, quam quæ in paludibus, & aquosis scrobibus uiuit (id quod non rectè, meo iudicio, intellexit Aloysius Mundella, Brixianus octaua sui uoluminis epistola.) tantoque magis noxia, lethiferaque fuerit terrestris, quâto in opacioribus, frigidioribusque